

**FACTORS RELATED TO HEALTH PROBLEMS OF
MOTHERS DURING THE POSTPARTUM
PERIOD AT HOME**

NUTCHARAT SIRIDUMRONG

With compliments
of
ปิ่นทศพรทศบาล น. นทีดล

**A THESIS SUBMITTED IN FULFILLMENT
OF A REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(COMMUNITY HEALTH NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

1999

ISBN 974-663-288-4

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

Copyright by Mahidol University

TH
N976f
1999

43367 c.2

4037080 NSCN / M : MAJOR.: COMMUNITY HEALTH NURSING ; M.N.S.
(COMMUNITY HEALTH NURSING)

KEY WORDS : RELATED PROBLEMS / MOTHERS DURING
POSTPARTUM PERIOD

NUTCHARAT SIRIDUMRONG : FACTORS RELATED TO HEALTH
PROBLEMS OF MOTHERS DURING THE POSTPARTUM PERIOD AT HOME. THESIS
ADVISOR : CHOUNCHOM CHAROENYOOH, Ph.D., SOMCHIT PADUMANONDA,
Dr.P.H., PANUDDA PRIYATRUK, M.S. 109 P. ISBN 974-663-288-4

This description of factors related to health problems of postpartum mothers at home aims to identify the health problems and factors related to health problems of mothers in the period of 3-42 days after delivery. The sample of 150 mothers were selected from mothers discharged from Nakhonphanom Hospital and had returned home in the municipal area of Muang District, Nakhonphanom province. The data were collected during February-May 1999 using interview questionnaires of Pearson's Product Moment Correlation and Chi-square test was used for data analysis.

Results of the study revealed that the samples were confronted with both overall and specific problems at moderate levels. The specific problems were physiological, psychological, socio-cultural, developmental, and spiritual problems. The physiological problems encountered were tiredness and exhaustion due to household work; the psychological problems were shyness because of their clumsy figure, fatness, not being beautiful; the socio-cultural problems were financial constraint; the developmental problems were difficulty in calming crying babies; and the spiritual problems were inability to join social activities due to busy child care. Considering problems at postpartum period, the mothers 3-10 days after child delivery are moderately serious similar to the 11-21 day period and the problems become less severe during 22-42 day period. The factors found having significant negative correlation with the problems were: the mother's educational level, postpartum period, family income, and family relationships at .001 statistical level. The frequency of antenatal care was found to have a negative correlation with spiritual problems at a .05 level of significance. The complication of pregnancy was found to have a correlation with physiological and psychological problems of the mothers at .05 level of significance.

The study suggested that in order to promote self care of postpartum women the priority should be given to the mothers with elementary school and lower, 3-10 days after child delivery, family income lower than 5,000 baht per month, poor family relationship, less antenatal care, and having complications of pregnancy. In health education, it is recommended to call on mothers especially 10 days after delivery to provide assistance on mother's behavior and care for the baby. Therefore community health nurses are recommended to focus on development in the changing maternal role and provide counseling on house chore management for postpartum mothers.

4037080 NSCN/M : สาขาวิชา ; การพยาบาลอนามัยชุมชน ; พย.ม. (การพยาบาลอนามัยชุมชน)

นุชรรัตน์ ศิริคำรงค์ : ปัจจัยที่สัมพันธ์กับปัญหาของมารดาในระยะหลังคลอดที่บ้าน (FACTORS RELATED TO HEALTH PROBLEMS OF MOTHERS DURING THE POSTPARTUM PERIOD AT HOME) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ชื่นชม เจริญยุทธ, พบ.ค. (ประชากรและการพัฒนา), สมจิต ปทุมานนท์ ศ.ศ. (การพยาบาลสาธารณสุข), ปณิตดา ปรียทฤษฎ, วท.ม. (วิทยาการระบาด), 109 หน้า ISBN 974-663-288-4

การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับปัญหาของมารดาในระยะหลังคลอดที่บ้านนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของมารดาในระยะหลังคลอดที่บ้าน และปัจจัยที่สัมพันธ์กับปัญหาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาในระยะ 3 วัน - 6 สัปดาห์หลังคลอด ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลนครพนม แล้วกลับไปอยู่ที่บ้าน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 150 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์มารดาในระยะหลังคลอด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการทดสอบไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า มารดาในระยะหลังคลอดมีปัญหาในภาพรวมโดยมีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาแต่ละด้านที่พบมาก ได้แก่ ด้านสตรีระมีปัญหาเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการทำงานบ้าน ด้านจิตใจมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องรูปร่างที่อ้วนทออะทะ ไม่สวยงาม ด้านสังคม-วัฒนธรรมมีปัญหาค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ด้านพัฒนาการมีปัญหาเกี่ยวกับเวลาบุตรร้องกวนไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร และด้านจิตวิญญาณจะมีปัญหาเกี่ยวกับการต้องงดกิจกรรมทางสังคม เนื่องจากต้องเลี้ยงดูบุตร สำหรับประเด็นเกี่ยวกับช่วงเวลาหลังคลอด พบว่า มารดาในระยะ 3 - 10 วันหลังคลอด และระยะ 11-21 วัน มีความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อเข้าสู่ระยะ 22-42 วันหลังคลอด ปัญหาดังกล่าวจะลดความรุนแรงเหลือเพียงระดับน้อย สำหรับปัจจัยที่สัมพันธ์กับปัญหาของมารดาในระยะหลังคลอดเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน ได้แก่ ระดับการศึกษา ช่วงเวลาหลังการคลอด รายได้ของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับปัญหาของมารดาในระยะหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.001 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนครั้งของการฝากครรภ์ มีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านจิตวิญญาณของมารดาในระยะหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนการมีภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ กับปัญหาด้านสตรีระ และด้านจิตใจ ของมารดาในระยะหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลที่ได้จากการศึกษา ได้ข้อเสนอแนะสำหรับพยาบาลอนามัยชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการให้การช่วยเหลือมารดาในระยะหลังคลอดเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน โดยกลุ่มเป้าหมายที่น่าจะได้รับการดูแลเป็นอันดับแรกๆ คือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า, ช่วงเวลาหลังคลอดในระยะ 3 - 10 วัน, รายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท, มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับไม่ดี, มีจำนวนครั้งของการฝากครรภ์มากกว่า 4 ครั้งและเป็นมารดาที่มีภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ การให้ความรู้ควรมุ่งเน้นเกี่ยวกับ การติดตามมารดาในระยะหลังคลอด โดยเฉพาะ 10 วันแรกหลังคลอด เพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะหลังคลอด และการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการในการปรับเปลี่ยนบทบาทการเป็นมารดา และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการภายในบ้าน